

ENGCE121 โครงสร้างและสถาปัตยกรรมคอมพิวเตอร์ 3(2-3-5)
 (Computer Architecture and Organization)

รหัสรายวิชาเดิม : ENGCE104 โครงสร้างและสถาปัตยกรรมคอมพิวเตอร์

วิชาบังคับก่อน : ENGE161 วงจรดิจิทัลและการออกแบบแบบโลจิก

ศึกษาและปฏิบัติการเกี่ยวกับโครงสร้างและสถาปัตยกรรมคอมพิวเตอร์ หน่วยประมวลผลกลาง ชุดคำสั่ง หน่วยควบคุม และเส้นทางข้อมูล ไปเป็นไลน์ ลำดับขั้นของ หน่วยความจำ บัส การเขื่อมต่อและสื่อสารกับช่องรับส่งข้อมูล อุปกรณ์ต่อพ่วง หลักการออกแบบ การประเมินประสิทธิภาพ หน่วยประมวลผลแบบหลายแกน ระบบประมวลผลแบบหลายตัว ระบบประมวลผลประสิทธิภาพสูงและการเชื่อมต่อ

Study and practice of computer architectures and organization; CPU, instruction set, data path and controller, pipeline, memory hierarchy, bus, I/O interfacing and communications, peripheral equipment, design principles, performance evaluation, multicore processor, multiprocessor system, high performance computing and networks.

ตารางที่ 1 แผนการสอนรายวิชา โครงสร้างและสถาปัตยกรรมคอมพิวเตอร์

สัปดาห์	หัวข้อการเรียนการสอน	กิจกรรม / การบ้าน / การประเมินผล
1	บทนำ และทบทวน Digital Logic	<ul style="list-style-type: none"> Computer Organization vs. Architecture: ความแตกต่างและภาพรวม โครงสร้างและหน้าที่: Von Neumann Architecture, ภาพรวม 4 องค์ประกอบหลัก (CPU, Memory, I/O, System Bus) ทบทวน ENGE161: ทบทวน Logic Gates, Flip-flops, Registers, Counters และวงจร Combinational/Sequential ที่จำเป็น
2	วิวัฒนาการและประสิทธิภาพของคอมพิวเตอร์	<ul style="list-style-type: none"> ประวัติและวิวัฒนาการ: จากหลอดสุญญากาศสู่ Multicore การวัดประสิทธิภาพ: Response Time, Throughput, Clock Cycles, CPI (Cycles Per Instruction) กฎของ Amdahl (Amdahl's Law): การคำนวณ Speedup

ตารางที่ 1 แผนการสอนรายวิชา โครงสร้างและสถาปัตยกรรมคอมพิวเตอร์ (ต่อ)

สัปดาห์	หัวข้อการเรียนการสอน	กิจกรรม / การบ้าน / การประเมินผล
3	ชุดคำสั่ง (Instruction Set Architecture - ISA) ส่วนที่ 1	<ul style="list-style-type: none"> องค์ประกอบของคำสั่ง: Opcode, Operands (Source, Destination) ประเภทของคำสั่ง: Data transfer, Arithmetic, Logical, Control Instruction Set Design: RISC vs. CISC
4	ชุดคำสั่ง (Instruction Set Architecture - ISA) ส่วนที่ 2	<ul style="list-style-type: none"> Addressing Modes: Immediate, Direct, Indirect, Register, Displacement ตัวอย่าง ISA: แนะนำ MIPS หรือ RISC-V เป็นกรณีศึกษา ปฏิบัติการ: การเขียน Assembly เป็นต้น (MIPS/RISC-V)
5	หน่วยประมวลผลกลาง (CPU) และ Datapath	<ul style="list-style-type: none"> องค์ประกอบของ CPU: ALU, Registers (PC, IR, MAR, MBR) การสร้าง Datapath: การนำ Registers, ALU, Muxes มาประกอบกันสำหรับคำสั่งพื้นฐาน (R-type, Load/Store)
6	Quiz ครั้งที่ 1 และ หน่วยควบคุม (Control Unit)	<ul style="list-style-type: none"> Quiz ครั้งที่ 1 (เนื้อหา สัปดาห์ที่ 1-5) การทำงานของ Control Unit: หน้าที่ในการส่งสัญญาณควบคุม Datapath Hardwired Control: การออกแบบวงจร Control Unit โดยใช้ Logic Gates
7	หน่วยควบคุมแบบ Microprogrammed	<ul style="list-style-type: none"> แนวคิด: Micro-operations, Micro-instructions โครงสร้าง: Control Memory, Control Address Register ข้อดี/ข้อเสีย: เปรียบเทียบ Hardwired vs. Microprogrammed

ตารางที่ 1 แผนการสอนรายวิชา โครงสร้างและสถาปัตยกรรมคอมพิวเตอร์ (ต่อ)

สัปดาห์	หัวข้อการเรียนการสอน	กิจกรรม / การบ้าน / การประเมินผล
8	การประเมินประสิทธิภาพ CPU และทบทวน	<ul style="list-style-type: none"> การคำนวณเวลา CPU: $CPU\ Time = \text{Instruction\ Count} * \text{CPI} * \text{Clock\ Cycle\ Time}$ การเปรียบเทียบประสิทธิภาพ ทบทวนเนื้อหาเกี่ยวกับสถาปัตยกรรม (Performance, ISA, Datapath, Control Unit)
9	สอบกลางภาค	<ul style="list-style-type: none"> ดำเนินการสอบกลางภาค (ข้อเขียนหรือภาคปฏิบัติตามความเหมาะสม)
10	Pipelining แนวคิดและ Data Hazards	<ul style="list-style-type: none"> แนวคิด Pipelining: การทำงานแบบสายท่อ (IF, ID, EX, MEM, WB) Pipeline Hazards: ปัญหาที่ขัดขวางการทำงานของ Pipeline Data Hazards: RAW, WAR, WAW และแนวทางแก้ไข (Forwarding/Bypassing)
11	Pipelining Hazards (ต่อ) และ Superscalar	<ul style="list-style-type: none"> Control Hazards: Branch prediction (static vs. dynamic) Structural Hazards: การแยกชิงทรัพยากร Superscalar: การประมวลผลหลายคำสั่งพร้อมกัน
12	ลำดับชั้นหน่วยความจำ (Memory Hierarchy) และ Cache	<ul style="list-style-type: none"> แนวคิด Memory Hierarchy: หลักการ Locality (Temporal & Spatial) Cache Memory: หลักการทำงาน, Cache Hits vs. Misses Cache Mapping: Direct, Fully Associative, N-Way Set Associative

ตารางที่ 1 แผนการสอนรายวิชา โครงสร้างและสถาปัตยกรรมคอมพิวเตอร์ (ต่อ)

สัปดาห์	หัวข้อการเรียนการสอน	กิจกรรม / การบ้าน / การประเมินผล
13	การจัดการ Cache ขั้นสูง	<ul style="list-style-type: none"> • Replacement Algorithms: LRU, FIFO • Write Policies: Write-Through vs. Write-Back • การวัดประสิทธิภาพ Cache: Average Memory Access Time (AMAT)
14	Quiz ครั้งที่ 2 และ หน่วยความจำหลัก/เสมือน	<ul style="list-style-type: none"> • Quiz ครั้งที่ 2 (เนื้อหา สัปดาห์ที่ 10-13) • Main Memory: ประเภทของ RAM (SRAM, DRAM, SDRAM) • Virtual Memory: แนวคิด Paging และ Page Tables • Translation Lookaside Buffer (TLB): ตัวเร่งการแปลงที่อยู่
15	ระบบบัส (Bus) และการเชื่อมต่อ I/O	<ul style="list-style-type: none"> • System Bus: Data Bus, Address Bus, Control Bus • Bus Arbitration: Centralized vs. Decentralized • I/O Modules: หน้าที่และโครงสร้าง • Programmed I/O: การทำงานและข้อจำกัด
16	การจัดการ I/O ขั้นสูง	<ul style="list-style-type: none"> • Interrupt-Driven I/O: กระบวนการทำงานของ Interrupt • Direct Memory Access (DMA): การทำงานและข้อดี • อุปกรณ์ต่อพ่วง: HDD, SSD, และการเชื่อมต่อ (SATA, PCIe)

ตารางที่ 1 แผนการสอนรายวิชา โครงสร้างและสถาปัตยกรรมคอมพิวเตอร์ (ต่อ)

สัปดาห์	หัวข้อการเรียนการสอน	กิจกรรม / การบ้าน / การประเมินผล
17	สถาปัตยกรรมขั้นสูง (Advanced Architectures)	<ul style="list-style-type: none"> • Parallel Processing: SIMD, MIMD • Multicore Processors: โครงสร้างและการสื่อสารระหว่าง Core • Multiprocessor Systems: SMP, NUMA • ทบทวนภาพรวม: การเชื่อมโยง CPU, Pipeline, Cache, Memory, I/O
18	สอบปลายภาค	<ul style="list-style-type: none"> • ดำเนินการสอบปลายภาค (ภาคฤดูร้อนหรือปฏิบัติตามลักษณะรายวิชา)

ตารางที่ 2 การประเมินผลรายวิชา โครงสร้างและสถาปัตยกรรมคอมพิวเตอร์

องค์ประกอบการประเมินผล	รายละเอียด	สัดส่วน (%)
งานเดี่ยวและแบบฝึกหัดรายสัปดาห์	<ul style="list-style-type: none"> แบบฝึกหัดการเขียนโปรแกรม ผังงาน และโจทย์เชิงปฏิบัติ พิจารณาจากความครบถ้วน ความถูกต้อง ความคิดสร้างสรรค์ และการส่งงานตรงเวลา 	20%
แบบทดสอบย่อยและกิจกรรมในชั้นเรียน	<ul style="list-style-type: none"> แบบทดสอบสั้น (2 ครั้ง) ในหัวข้อสำคัญ กิจกรรมกลุ่ม: วิเคราะห์โค้ดและแก้ไขปัญหา 	20%
สอบกลางภาค	<ul style="list-style-type: none"> การสอบวัดผลความเข้าใจเนื้อหาครึ่งแรกของรายวิชา 	25%
สอบปลายภาค	<ul style="list-style-type: none"> การสอบวัดผลความเข้าใจเนื้อหาครึ่งหลังของรายวิชา 	25%
คุณลักษณะนิสัยและวินัยในการเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> การเข้าชั้นเรียนตรงเวลาและสม่ำเสมอ ความรับผิดชอบในการส่งงาน การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและการทำงานกลุ่ม ความมีวินัยและความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น 	10%
รวม		100%